T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK ETKİNLİKLERİNE KATILIM DURUMLARI İLE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

(Sakarya İli Karasu İlçesi Örneği)

İSMAİL HAKKI GAYRETLİ

(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul, 2020

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK ETKİNLİKLERİNE KATILIM DURUMLARI İLE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

(Sakarya İli Karasu İlçesi Örneği)

INVESTIGATION OF THE SECONDARY SCHOOL STUDENTS' PARTICIPATION IN MUSIC ACTIVITIES AND THE LEVEL OF SOCIAL SKILLS

(Example of Sakarya Province Karasu District)

İSMAİL HAKKI GAYRETLİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman:

Prof. Dr. SİBEL ÇOBAN

İstanbul, 2020

Tüm kullanım hakları

M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.

© 2017

ÖZGEÇMİŞ

2011 Bursa Malcılar Lisesi mezuniyeti

2015 T. C. Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Müzikoloji Programı mezuniyeti

2015 T. C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programına Giriş

2016 T. C. Karasu Sezi Eratik Ortaokulu Kadrolu Müzik Öğretmenliği'ne atanma.

İletişim Bilgileri

e-mail: ismailtez2020@gmail.com

ETİK BEYANI

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım çalışmamda;

- Sunduğum bilgileri, dokümanları ve verileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Çalışmamda yararlandığım eserlerin tamamına atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Elde ettiğim verilerde ve sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı bildirir, aksi bir durumda aleyhimde doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

08.07.2020

İsmail Hakkı GAYRETLİ

ÖNSÖZ

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin müzik etkinliklerine katılımı ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmam boyunca desteğini ve emeğini esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Sibel ÇOBAN'a, her zaman yanımda olan aileme, araştırmanın veri toplama araçlarını dolduran öğrencilere, araştırma sürecinde desteğini esirgemeyen Özge SÜMER'e teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK ETKİNLİKLERİNE KATILIM DURUMLARI İLE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

(Sakarya İli Karasu İlçesi Örneği)

Bu araştırma, devlet ortaokullarında eğitim gören öğrencilerin, sosyal beceri düzeyleri ile müzik etkinliklerine katılımları arasında bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma, tarama modellerinden ilişkisel tarama modeline uygun olarak düzenlenmiş olup evrenini Sakarya ili Karasu ilçesinde eğitim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise ilçede bulunan Namık Kemal İmam Hatip Ortaokulu, Sezi Eratik Ortaokulu ve Gazi Ortaokulunda, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıfında eğitim gören öğrencilerden rastgele seçilmiş 273 (138 kız, 135 erkek) öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla 2019 - 2020 eğitim öğretim yılı güz döneminde, örneklem grubuna; öğrencilerin demografik özelliklerini ve müzik etkinliklerine katılımlarını ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından düzenlenen "Öğrenci Bilgi Formu" ve öğrencilerin sosyal becerilerini belirlemek amacıyla "Kocayörük (2000) Sosyal Beceri Ölçeği" uygulanmıştır. Toplanan verilerin istatistiksel analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiş ve verilerin karşılaştırılmasında t testi ile tek yönlü varyans analizine başvurulmuştur. Sonuçlar % 95 güven aralığında anlamlılık $p<0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonucunda; öğrencilerin müziksel aktiviteleri ile sosyal becerileri arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki saptanmıştır. Özellikle bireysel müzik etkinliklerinin, öğrencilerin, toplumsal yaşamda çok önemli olan sosyal becerilerine etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgulara bağlı olarak da bazı öneriler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Beceri, Müzik Eğitimi, Müzik Etkinlikleri, Ortaokul

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE SECONDARY SCHOOL STUDENTS' PARTICIPATION IN MUSIC ACTIVITIES AND THE LEVEL OF SOCIAL SKILLS

(Example of Sakarya Province Karasu District)

This research was carried out to investigate whether there is a relationship between the social skill levels of students studying in public secondary schools and their participation in music activities.

The population of the research, which is carried out in accordance with the correlational survey model, is the secondary school students studying in the Karasu district of Sakarya.The sample group consists of 273 (138 girls, 135 boys) randomly selected from sixth, seventh and eighth grade students in Namık Kemal Religious Vocational Secondary School, Sezi Eratik Secondary School and Gazi Secondary School in the district.

The data of the research were obtained with the data collection tools applied to the sample group in the fall semester of the 2019-2020 academic year. These tools are the "Student Information Form" organized by the researcher to measure the demographic characteristics of students and their participation in music activities, and the "Kocayörük (2000) Social Skills Scale" to determine students' social skills.

In the statistical analysis of the collected data, using the SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 program, frequency, percentage, average and standard deviation values were examined and t-test and One Way ANOVA tests were used to compare the data. Results were evaluated at 95% confidence interval and significance level of $p < 0.05$.

As a result of the research; There was a significant and positive relationship between students' musical activities and social skills. It is concluded that individual music activities have an impact on the social skills of the students, which are very important in social life. Based on these discovery, some suggestions are given.

Keywords: Social Skills, Music Training, Music Activities, Secondary School

İÇİNDEKİLER

ÖZGEÇMİŞ i

ETİK BEYANI ii

ÖNSÖZ iii

ÖZET iv

ABSTRACT v

İÇİNDEKİLER vi

TABLOLAR LİSTESİ viii

BÖLÜM I. GİRİŞ 1

1.1. Problem Durumu 1

1.2. Amaç 3

1.3. Araştırmanın Önemi 3

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları 3

1.5. Araştırmanın Varsayımları 3

BÖLÜM II: ALANYAZIN 4

2.1. Sosyal Beceri 4

2.2. Sanat ve Müzik Eğitimi 9

2.3. İlgili Literatür 13

BÖLÜM III. YÖNTEM 15

3.1. Araştırma Modeli 15

3.2. Evren ve Örneklem 15

3.3. Veri Toplama Araçları 15

3.3.1. Öğrenci Bilgi Formu 15

3.3.2. Kocayörük Sosyal Beceri Ölçeği 15

3.4. Verilerin Analizi 16

BÖLÜM IV. BULGULAR ve YORUM 17

4.1. Öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeğinden Aldığı Puanlara Ait Bulgular 17

4.2. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanları ile Demografik Verilerin Karşılaştırılmasına Ait Bulgular 18

4.3. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanları ile Müzik Etkinliklerine Katılım Durumlarının Karşılaştırılmasına Ait Bulgular 24

BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....37

5. 1. Sonuç ve Tartışma 37

5. 2. Öneriler 41

KAYNAKÇA.....43

EKLER.....48

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeğinden Aldığı Puanlar 17

Tablo 4.2. Öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeğinden Aldıkları Puanlarının Eğitim Görmekte Oldukları Okullara Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları ... 18

Tablo 4.3. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları 19

Tablo 4.4. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Anne ve Babalarının Birlikte ya da Ayrı Olmasına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları 19

Tablo 4.5. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Kimin Yanında Yaşadıklarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları 20

Tablo 4.6. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Ekonomik Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları 21

Tablo 4.7. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Bireylerinin Sağ ya da Vefat Etmiş Olması ve Öz ya da Üvey Olmasına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları 22

Tablo 4.8. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Anne ve Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları 23

Tablo 4.9. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Müzik Dersini Sevme Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları 24

Tablo 4.10. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Müzik Dinleyip Dinlememelerine Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları 25

Tablo 4.11. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları 26

Tablo 4.12. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Konsere Gidip Gitmemelerine Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları 27

Tablo 4.13. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Okul Dışında Müzik Eğitimi Alma Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları 28

Tablo 4.14. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Ailede Müzik Aleti Çalan Olup Olmaması Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları 29

Tablo 4.15. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Müzik Aletine Sahip Olma Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları.....30

Tablo 4.16. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Çalgı Çalma Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları.....31

Tablo 4.17. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Çalgı Eğitimini Aldıkları Yere Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....32

Tablo 4.18. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Çalgı Çalma İsteğine Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları.....33

Tablo 4.19. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Yaşadıkları Bölgede Koro Olup Olmamasına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları.....34

Tablo 4.20. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Koroda Şarkı Söyleme Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları 35

Tablo 4.21. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Orkestrada Çalgı Çalma Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları 36

BÖLÜM I. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem, araştırmanın amacı, önemi yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Sosyal beceri, insanların toplumsal yaşam içerisinde iletişim kurmalarında önemli bir etken olan ve toplumla uyumu sağlayan beceriler olarak ifade edilebilir. Yiğit'e (2018, s.36) göre insanlar, sosyal beceri olarak tanımlanan beceriler sayesinde birbirleriyle iletişim kurarlar ve bu beceriler sayesinde bir arada yaşarlar.

Sosyal becerilerin temelleri ailede atılmaktadır. Aile içerisinde öğrenilen beceriler okulun ve çevrenin etkileriyle hayat boyu gelişip değişebilmektedir. Feldman'a (1992) göre, özellikle çocuklukla yetişkinlik arasındaki gelişimsel bir basamak olan ergenlik dönemi, bireyin yaşamında birçok değişimle karşı karşıya kaldığı en kritik dönemlerden biridir (akt: Erdoğan, 2002, s.2). Yoğun bir şekilde fiziksel ve duygusal değişim dönemi olan ergenlikte, bireyin üzerinde ailesinin etkisinden çok akranları, internet, sosyal medya gibi diğer çevresel faktörler daha fazla etkin olabilmektedir. Olumlu ve olumsuz değişim ve gelişimlerin birlikte görülebildiği bu dönemde, eğitimcilerden, velilerden ve medyada yer alan haberlerden edinilen bilgilere göre, bu dönemde akran zorbalığı, şiddet, öğretmene şiddet, kural dışı davranışlara yönelme gibi olumsuz etkileşimler artma eğilimi göstermektedir. Birey karakterini ve toplumsal davranışlarını daha çok çocukluk ve ergenlik dönemlerinde kazanmaktadır. Bu dönemlerin de büyük bir kısmı okullarda geçmektedir. Kocayürük'e (2000, s.4) göre eğitimimizin en önemli eksiklerinden biri, çocuklara bu davranışları öğretememektir. Çocukların söz konusu kötü davranışlarından şikayet etmek yerine, onların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde, uygun yöntemlerle eğitim sistemimizi yeniden yapılandırmak daha akılcı ve kalıcı bir çözüm yolu olacaktır.

Medya ve internet günümüzde hem çok faydalı hem de çok zararlı biçimlerde kullanılabilecek araçlardır. İnsanların, özellikle çevresel faktörlerden daha çok etkilenilen bir devre olan yetişkinlik öncesi diye adlandırdığımız ergenlik döneminde, ilgilerini ve enerjilerini sanatsal ve sportif faaliyetlere yönlendirmeleri toplumsal etkileşim ve insan ilişkilerindeki uyum için faydalı olabilir.

Albuz ve Özdemir'e (2007) göre okullarda görülen ve öğrencileri kural dışı davranışlara iten etmenler arasında çocukların çok yönlü yetiştirilmelerinin ihmal edilmesi, çağdaş eğitimin ayrılmaz bir parçası olan sanat eğitimine yeterince ve işlevsel olarak yer verilmemesi, okul yönetimlerinin sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere yeterince ve dengeli olarak yer vermemesi sayılabilir. Gençler için önemli olan, kendisini destekleyecek olumlu sosyal ortamı yakalayabilmektir. Ergenlik dönemindeki gençler için olumlu sosyal ortamlar, sanatsal ve sportif etkinliklere yönlendirilmeleri ile sağlanabilir. Sanatsal faaliyetler bireyleri birbirine yaklaştırır. Sanatın herhangi bir dalında üreten ergen, yeniliklere açıktır, yaratıcıdır. Özgür düşünebilir. Ergenlik çağında olan gençlerin boş zamanlarını sanatsal faaliyetlerle değerlendirmelerini sağlayan unsurlardan birisi de, ders dışı müziksel etkinliklerdir (akt: Apaydınlı, Şentürk, 2012, s.68).

Günümüzde sosyal becerinin önemini ve işlevlerini vurgulayan, sosyal becerilerin nasıl edinilebileceğini ve nasıl geliştirilebileceğini araştıran çalışmalar artmaktadır. Bu çalışmalar, sosyal becerilerin müziksel ve sportif etkinliklerle geliştirilebileceği konusunda yoğunlaşmaktadır. Platon'un Devlet kitabında değindiği gibi insan yetiştirmedeki yol "Beden için idman ruh için müziktir. İkisinin de amacı kafamızı yetiştirmektir (Platon, 2010)." Yani Platon; beden ve ruh, ikisi de sağlıklı olursa insanın iyi yönde gelişeceğini düşünmektedir. Müziğin insanın ruhunda bu kadar etkisi var ise insanların oluşturduğu toplumun iletişiminde, düzeninde de etkisi kaçınılmaz olacaktır. Bu gibi düşüncelerin doğrultusunda, toplumsal düzende ve iletişimde oldukça fazla etkisi olan sosyal beceriler ile müziğin bir ilişkisi olup olmadığı incelenebilir. Bu sebeplerle "Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile müzik etkinliklerine katılımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?"sorusu bu çalışmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin müzik etkinliklerine katılım durumlarının sosyal beceri düzeyleri üzerine etkisi araştırılacaktır. "Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile müzik etkinliklerine katılımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" problem cümlesi doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeğinden aldıkları puanlar (olumlu - olumsuz) nasıldır?
2. Öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile sosyo-ekonomik durumları ve demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeğinden aldıkları puanlar ile müzik etkinliklerine katılım durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile müzik etkinliklerine katılma durumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ve eğitimde müzik etkinliklerinin sosyal beceri gelişimine katkısını ortaya koyması açısından önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma;

- Devlet okulları ile,
- 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri ile,
- 2019 - 2020 eğitim öğretim yılı güz yarıyılı ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada;

- Öğrenciler sorulara samimi ve doğru yanıtlar verdiği,
- Örneklem grubunun evreni yansıttığı varsayılmaktadır.

BÖLÜM II: ALANYAZIN

Bu bölümde özellikle çalışmanın merkezinde olan sosyal beceri ve müzik etkinliklerinin sosyal beceri gelişimine etkisi konularında ilgili kaynaklara yer verilmiştir.

2.1. Sosyal Beceri

Bu çalışmanın merkezinde yer alan "Sosyal Beceri" kavramı ile ilgili araştırmalar, ülkemizde, son yıllarda sayıca artmıştır. Sosyal beceri araştırmalarından elde edilen bazı dikkat çekici sosyal beceri tanımları ise şöyledir;

Kocayürük'e (2000, s. 10) göre sosyal beceriler; bireyin toplumsal yaşamda huzurlu olması ve düzenli bir yaşam sürdürmesi için öğrenmesi gereken toplumsal davranışlardır. Ayrıca toplum da çok küçük yaşlarından itibaren bireyin toplum içinde uyumlu olmasını, sosyalleşmesini bekler.

Yüksel'e göre (1997, s. 9) ise sosyal beceri; başkalarından olumlu tepkiler getirecek ve olumsuz tepkilerin gelmesini önleyecek, başkalarıyla etkileşimi mümkün kılan, sosyal açıdan kabul edilebilir, çevrede etki bırakan, hedefe yönelik, sosyal içeriğe göre değişen, hem belirli gözlenebilir hem de gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal ögeleri içeren ve öğrenilebilir davranışlardır. Bu davranışlar sosyal bilgiyi alma, çözümleme, anlama ve uygun tepkide bulunmayı kapsar.

Tagay, Baydan ve Voltan Acar'a göre (2010, s. 20); Sosyal birer varlık olan insanlar diğer insanlarla birlikte yaşamak durumundadır. Birlikte yaşamanın en temel gerekliliği; etkili iletişim kurabilmektir. Birlikte yaşayabilmek için toplumun gerektirdiği sosyal kabulü olan davranışlar sergilemek kaçınılmazdır. İlköğretim çağı, öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimlerinin en önemli olduğu dönemdir. Öğrencilerin akademik gelişimlerinin yanı sıra sosyal ve duygusal gelişimlerinin desteklenmesi önemlidir.

Sosyal beceri kavramı ile ilgili yapılan tanımlar temelde, sosyal becerinin toplumsal kabulün gereği olan olumlu davranışları sergileme yetisi olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca ilgili araştırmalar incelendiğinde, sosyal becerinin, öğrenilebilir olduğu, bireyin içerisinde bulunduğu toplum tarafından bireye öğretildiği, toplumsal yaşantıda iletişim için elzem olduğu ve okulların sosyal beceri gelişiminde çok etkili olduğu sonuçlarına ulaşabiliriz.

Sosyal beceri ile ilgili yerli kaynakların en çok başvurduğu ve sosyal beceri ile ilgili önemli araştırmalar yapan McFall (1982)3 sistem yaklaşımı adını verdiği kendi modelini ortaya koymaktadır. Bu 3 sistem fizyolojik, bilişsel ve motor davranışlardır.

Fizyolojik beceriler, tüm algısal işlemleri, otonom düzenleri ve kontrolü kapsar. Fizyolojik aktivitelerini düzenleyebilme, bireyin sosyal beceri olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini belirlemede etkili olabilir. Bilişsel beceriler, bir görevi yerine getirme sürecinde, gelen uyarıcı bilgilerinin davranışsal programlara dönüştürülmesini içerir. Motor becerileri ise kişiler arası etkileşimde önemli rol oynayan, sözel ve sözel olmayan davranışları içerir. (Akt; Erdoğan, 2002, s. 18-19).

Toplumsal kabul ve kişiler arası etkileşim için gerekli olan sosyal becerilerin, herhangi bir okulda eğitim görmekte olan öğrenciler için ve özellikle okul uyumunun çok etken olduğu ergenlik çağındaki öğrenciler için çok önemli olduğu söylenebilir.

Bu konuya Greasham (1990) şöyle değinmiştir: Birey sosyal beceriye sahip olmakla çeşitli avantajlar elde edecektir. Bunlardan bazıları; (a) akran kabulü, (b) önemli diğer insanların değerlendirmesi, (c) akademik başarı, (d) benlik kavramı ve (e) okul uyumudur. Sağlıklı ilişkilerin kurulamaması bireylerde anlaşılmamışlık, yalnızlık duygularına hatta daha derin duygusal sorunlara yol açabilmektedir (Akt: Yüksel, 1997, s. 22-23).

Ergenlik ve ergenlik öncesi sosyal beceriye yönelik çalışmalar bireyin yetişkinlik dönemine daha az ruhsal problemle geçişini kolaylaştırabilir.

Sosyal becerinin özelliklerine değinecek olursak:

Kocayürük'ün (2000, s. 12) aktardığına göre; Michelson, Sugai, Wood ve Kazdin (1983) sosyal becerinin genel özelliklerini altı temel özellik altında toplamıştır. Sosyal beceriler:

1. Bir öğrenme sürecinde kazanılır.

2. Sözel ve sözel olmayan davranışları içerir.

3. Etkili olması için, etkileşimin amaca uygun olması gerekir.

4. Sosyal çevreden gelen pekiştireçlerle en üst düzeye ulaşır.

5. Doğasında etkileşim vardır.

6. Cinsiyet, yaş, statü gibi faktörlerden etkilenir.

Çadır'ın (2008, s. 20) aktardığına göre ise; Çetin ve arkadaşları (2002), sosyal becerilerin özelliklerini şu biçimde sınıflandırmışlardır.

1. Sosyal beceriler, öncelikli olarak öğrenme yoluyla kazanılır.

2. Sosyal beceriler, belirli sözel ve sözsüz davranışlardan oluşur.

3. Sosyal beceriler, uygun tepkileri ve örnek alınan davranışları içerir.

4. Sosyal beceriler, sosyal çevreden gelen olumlu tepkilerin artmasını sağlayarak, var olan sosyal becerilerin gelişmesine olanak tanır.

5. Sosyal beceriler, çevrenin özelliklerinden etkilenir.

6. Sosyal becerilerdeki yetersizlikler belirlenebilir ve bu duruma uygun eğitim programları hazırlanabilir.

Sosyal becerinin özellikleri ve tanımları incelendiğinde en önemli özelliklerin sosyal becerinin öğrenilebilir, geliştirilebilir olması ve çevresel faktörlerden etkilenmesidir. Bu durumdan yola çıkarak, toplumsal yaşayışın temellerinin atıldığı ve belli bir süre geliştirildiği eğitim kurumlarında öğrencinin sosyal becerilerinin etkilenebileceği, gelişebileceği ve değişebileceği söylenebilir.

Sosyal beceri özelliklerindeki en büyük fark ise sosyal becerilerdeki yetersizliklerin saptanabilir olmasıdır. Bu yetersizliklerin giderilmesi ile ilgili çalışmalar psikolojik rahatsızlıkların tedavisi ve engelli bireylerin eğitimi açısından da oldukça önemlidir. Bu konuya dikkat çeken;

Trower'a (1987, s. 663) göre, düşüncede sosyal beceri eğitimi basittir. Bireyin biyolojik sınırları içinde doğrudan tecrübeleri veya örnekler yoluyla öğrenilebilir. Beceriler öğrenildikçe, bunlardan yoksun olanlara öğretilebilirler diyen Trower (1987) sosyal beceri eğitimini eğitsel olarak ele alınması gerektiğini savunmaktadır. Beceri eksikliklerinde tıbbi tedavi yerine bilgi ve performansın değerlendirilip ve eğitim verilebileceğini söylemektedir. Verilecek eğitimin basamaklarını da şu şekilde açıklamıştır: (1) Yetersiz

bulunan beceri sözel ve sözel olmayan öğelerine ayrılır. (2) Beceri bir ve daha fazla modelleme ile gösterilir. (3) Eğitilen kişi beceriyi taklit eder. (4) Eğitilen kişiye gerekli dönütler sağlanır. Son olarak ise, eğitilen kişi yeni beceriyi sosyal ortamda uygulamaya çalışır ve sonuçların kaydını tutar.

Ülkemizde sosyal beceri eğitiminin okullardaki yeri, önemi ve etkisiyle alakalı bazı araştırmacıların düşünceleri aşağıdaki gibidir.

Duran (2013, s. 126): Bireyin başkaları ile iyi ilişkiler kurmasında, toplumsal kurallara uymasında, sorumluluk yüklenebilmesinde, başkalarına yardım etmesinde, haklarını kullanabilmesinde sosyal beceriler, yani; akran ilişkileri, kendini kontrol, akademik, uyum ve atılganlık becerileri temel teşkil etmektedir. Bu beceriler ise büyük oranda temel eğitim olarak da adlandırılan ilköğretim okullarında kazandırılmaktadır. Öğrencilerde sosyal becerilerin kazandırılması, pekiştirilmesi ve bu becerilerin değişik ortamlarda uygulamaya dönüştürülmesi ilköğretimin önemli işlevleri arasında yer almaktadır. Çünkü toplumdaki tüm bireylerin sahip olmaları gerekli olan temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmakla sorumlu olan kurumlar ilköğretim okullarıdır.

Erdoğan (2002, s. 1) ise: Okulların başarısı genellikle öğrencilerin akademik başarılarına göre değerlendirilmektedir. Eğitim için akademik başarıdan daha da önemli unsurların bulunduğu görüşü, günümüzde üzerinde sıkça durulan bir noktadır. Bu unsurlar çocuğun sosyal ve psikolojik gelişimidir. Akademik başarıdan daha hayatidir, çünkü bunlar çocuğun kişilik yapısının nasıl şekilleneceğini ve toplumda uyumlu bir birey olup olamayacağını belirler.

Samancı ve Uçman (2017, s. 283) ise: Sosyal beceri ile ilgili tanımlar incelendiğinde sosyal becerilerin çocukların kendilerini tanımaları ve çevrelerine tanıtmalarında, çevresindeki bireylerle duygu ve düşünce alışverişi yapmalarında, bulundukları toplumda yer edinebilmelerinde etkili unsur oldukları söylenebilir. Sosyal beceriler çocukların sosyalleşmesini gerçekleştirirken, aynı zamanda içerisinde bulunulan toplumun sağlıklı bir şekilde devam edebilmesinde de etkilidir. Bireyler arası ilişkiler ne kadar sağlıklı olursa, toplumsal yapıda o ölçüde sağlam olacaktır.

Yukarıdaki çalışmalardan varılan sonuca göre, sosyal becerinin olumlu yönde gelişimini sağlamak için okulların hayati önem taşımakta olduğu söylenebilir. Michelson ve arkadaşlarının (1981, s.8) yaptığı çalışmaya göre olumlu sosyal beceriler gösteren

çocukların akademik, sosyal ve duygusal alanlarda daha iyi performans gösterdiği sonucuna ulaşmaları da okulların önemini vurgulamaktadır. Bu kadar önemli olduğu düşünülen sosyal becerilerin ülkemizde okullar bünyesinde ne kadar yer edinebildiği önemli bir tartışma konusudur.

Sosyal beceri eğitimi bazı psikolojik rahatsızlıkların tedavisi, engelli bireylerin tedavileri ve okul ortamlarındaki çocukların toplumsal uyumu gibi çok geniş bir alanda uygulanmaktadır. Ülkemizde ortaokul öğretim programlarında kendine çok yer bulamasa da, günümüzde sosyal beceri ve sosyal beceri eğitimi konularında yapılan araştırmaların ve bireysel etkinliklerin sayısı gittikçe artmaktadır. Sportif ve müziksel etkinliklerin çocukların sosyal becerilerinin geliştirilmesinde etkili olacağını düşünen araştırmacıların sayısı da gün geçtikçe artmaktadır. Kılıç (2019), Çelik (2019), Çiftçi (2019), Yüce (2019), Baikoğlu ve Dal (2019), Yıldız (2019) gibi araştırmalar, 2019 yılında yapılmış olup spor ve sosyal beceri ilişkisini konu alan bazı çalışmalardır. Bu çalışmaların sonuçları incelendiğinde; Yüce (2019) ve Dal, Baikoğlu'nun (2019) araştırmaları dışındaki araştırmalarda spor ve sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

2.2. Sanat ve Müzik Eğitimi

Sanat ile ilgili yapılan tanımların hepsindeki ortak nokta, insanların duygularını ve düşüncelerini yansıttığıdır. İnsanoğlunun temel ihtiyaçları içinde olmadığı düşünülse de yüzlerce yıldır insanların hayatında yer edinmiştir ve bu yüzyılları kapsayan insanlık tarihindeki bireysel ve toplumsal gelişimi yansıttığı düşünülmektedir.

Bilen'e (1995, s. 1) göre sanat: İnsanın içinde doğup büyüdüğü toplumsal ve kültürel çevrenin önemli bir olgusu olup, insanlığın ilk oluşumuyla gelişmeye başlayarak, insanın toplumsallaşmasında, kendisini aşmasında önemli bir araçtır.

Sökezoğlu'na (2010, s. 35) göre de sanat, yaşamın her alanına girmiş, insanla iç içe olan bir olgudur. Yaratanı, icra edeni, şekil vereni de insandır. Bir iletişim aracı olan sanat, bireylerin ve toplumların ilerlemesinde önemli bir göreve sahiptir.

Özbek'e (2018, s. 75) göre ise, sanatın en önemli işlevi düşündürmek ve bilinçlendirmektir. Az gelişmiş toplumlarda sanatın toplumsal işlevi daha da önem kazanır; çünkü sanat bir aydınlatma, bir bilinçlendirme ve çok etkili bir eğitim aracıdır ve aynı zamanda da bir iletişim aracı da olan sanat kültürel yakınlaşmayı sağlar, bir toplumun geçmiş ve gelecek kuşakları arasında iletişim kurar. Farklı ülkeler ve toplumlar arasında ilişkilerin gelişmesine sanat ve sanatçılar ulusal ve uluslararası düzeyde yaptıkları sanatsal etkinliklerle kurulan köprüler ve dostlukların aracılığı ile büyük katkılarda bulunurlar.

Sanat ile ilgili yukarıdaki çalışmalara dayanarak sanatın sadece duygu ve düşünceleri yansıtmak için kullanılan bir araç olmadığı, aynı zamanda insanoğlunun gelişimine katkı sağlayan önemli bir iletişim ve eğitim aracı olduğu sonucuna varabiliriz.

Günümüz şartlarında bireylerin tümü eğitim hayatlarında az ya da çok sanat eğitimi almaktadır. Kaptanoğlu (2016, s.7) sanat eğitimi hakkında;

"Sanat eğitimi ile sosyal yönü gelişmiş, yaşadığı kültürün ve başka kültürlerin farkında olan, çevresine duyarlı, sorumluluğunun farkında ve gelecekte ne yapması gerektiğini bilen bireylerin yetiştirilmesinin amaçlandığını söylersek sağlıklı bir nesil ve gelecek için sanat eğitiminin ne kadar önemli olduğunu anlamış oluruz." demektedir.

Ortaokullardaki sanat eğitimi ile alakalı derslerin amacı da her bireyin sanatçı olmasını sağlamak değildir. Bireylerin kişilik ve sosyal gelişimlerine olumlu katkılar sağlayarak

kişisel farkındalıklarını, iletişim ve kendini ifade etme becerilerini, v.b. arttırmaktır. Bu konuda Ergün'ün (2015, s. 55) Aytaç, 1976'dan aktardığına göre; İnsan bir bütün olarak içten şekillendirilmelidir ve bunu da ancak güzel sanatlar sağlar.

Başlıca sanat dallarından biri olan müzik ise Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü'ne göre (2005, s. 1446), "birtakım duygu ve düşünceleri belli kurallar çerçevesinde uyumlu seslerle anlatma sanatı" olarak tanımlanmaktadır. Müzik sanat dalları içerisinde insanlık tarihinde oldukça etkin bir şekilde kendine yer bulmuştur. Ülkemizde de müzik, sanat dalları içerisinde en güncel ve aktif olarak ilerleyen dallardan biridir.

Toplumsal iletişimde, kültürel aktarımda oldukça etkili olan müzik, bireylerin sosyalleşmesini de sağlayabilir. Müzik eğitimi yetenekli çocuklarla sınırlı kalmayıp toplumun tümüne yayıldığında hem müziksel bilgisi olan sanatseverler artacak hem de toplumsal bağlar kuvvetlenecektir.

Müzik eğitimi Say'a (2012, s. 361) göre, genel, amatör ve profesyonel müzik eğitimi olmak üzere üçe ayrılmış durumdadır ve genel müzik eğitiminin uygar dünyadaki amacı, müzik denen toplumsal ve bireysel olarak yaşanan ve insan formasyonunu tamamlayan olguyu, bilgili, duyarlı, bilinçli bir yaklaşımla zevk alarak değerlendirebilen yeni kuşaklar yetiştirmektir.

Çocuk müzik eğitiminde kendi adıyla anılan ve müzik eğitiminde felsefi bir yaklaşıma dayalı yöntemi ortaya koyan Kodaly'nin, müzik eğitimi ile ilgili vurguladığı nokta da Kamacıoğlu'nun (1990, s. 123) da belirttiği gibi Kodaly, "meslekten müzikçi olmak için değil, daha iyi ve daha mutlu bir insan olmak için her çocuğun müzik eğitiminden geçmesi gerektiğine yürekten inanıyordu."

Platon'a göre de insan yetiştirilmede oldukça etken ve gerekli olan müzik eğitimi, eğitimlerin en iyisidir. Hiçbir şey insanın içine ritim ve düzen kadar işlemez. Müzik eğitimi gereği gibi yapıldı mı insanı yüceltir, özünü güzelleştirir. Kötü yapılınca da, bunun tersi olur. Gevşek ve bozuk düzen eserler, tabiattaki bozukluklar gibi, iyi yetişmiş insanın hemen gözüne batar, kızdırır onu. Kendini iyi bir insan olarak yetiştirmek isteyen, güzeli arar, güzeli över, ondan hoşlanır ve onunla beslenir. Daha düşünmeye başlamadığı çağda tiksinir çirkinden; düşünme çağma gelince de kendini yetiştiren müziğin düşüncesiyle akrabalığını sezer, onu sevinçle karşılar (2010, Platon, s. 94).

Bebek'e (2007, s. 1) göre ise eğitim sürecinin bir parçası olan müzik eğitimi, daha çok sese ve işitmeye dayalı bir sanat eğitimi olarak güzel sanatlar eğitiminin en önemli dallarından birini meydana getirir. Müzik eğitimi temelde bir müziksel davranış değişikliği oluşturma sürecidir. Ayrıca İlköğretim kurumlarında verilen müzik eğitiminin, yalnızca okuldaki öğrencileri değil, tüm toplumun müziksel davranışlarını şekillendireceği göz ardı edilemez bir gerçektir.

Uçan'a (1989, s. 4-5) göre ise müzik öğretimi; temelde, belli müziksel etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireyin ve giderek toplumun estetik gereksinimlerini karşılamayı, sanatsal yaratma güdüsünü doyurmayı, beğenisini (zevkini) geliştirmeyi, müziksel yaşamını daha sağlıklı ve daha etkili ve verimli kılmayı, böylece bireysel ve toplumsal düzeyde özel ve genel yaşamın daha mutlu olmasına katkıda bulunmayı amaçlar. Bireyin giderek toplumun içinde yaşadığı kültürel gerçekliği algılama, kavrama, betimleme, açıklama, yorumlama, değerlendirme, denetleme, değiştirme ve geliştirmede duyarlı, uyarlı ve yararlı olmasına katkı sağlar. Ayrıca, bireyin içinde yaşadığı doğal, toplumsal ve kültürel çevrenin yapıcı, yaratıcı, üretici, paylaşıcı ve tüketici bir öğesi olarak bilinçlenmesinde ve bilinçle davranmasında rol oynar.

Necdet Sezginer'in (1989, s. 219-220)Türk Eğitim Derneği VII. Öğretim Toplantısında açıkladığına göre: Anayasada ve Milli Eğitim Temel Kanununda esasları çizilen eğitim alanı içerisinde müzik eğitimine ilişkin kuralları ve ulaşılması istenen hedefi bir programla belirleyen Milli Eğitim Bakanlığı müzik eğitimi amaçlarını şöyle ortaya koymuştur:

"Öğrencide müzik sevgisi ve yeteneğini geliştirmek, onları sanat anlayışına ulaştırmak. Her öğrenciyi, ilgi ve yeteneğine göre şarkı söylemeye, bir müzik aleti çalmaya, müzik eserlerini dinlemeye ve müzik yapmaya isteklendirmek ve de onlarda müzik duygu ve düşüncesini kazandırıp geliştirmek. Öğrencinin müzik bilgi ve becerilerini elde etmesine yardımcı olmak. Müzik çalışmaları yoluyla öğrencilerin Atatürk inkılâplarına ve Türk milliyetçiliğine bağlı, Türk Milletinin, milli, ahlaki, İnsani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan yurttaşlar olarak yetişmelerine ve milli birliğin gelişmesine yardım etmek. Evrensel müzik çalışmaları yanında Türk halk müziği, Türk sanat müziği ve modern Türk müziğinin tanıtılmasını, sevdirilmesini ve geliştirilmesini sağlamak ve müzik

aracılığı ile milletler ailesi içinde yakınlık ve dostluk duygularını pekiştirmek okul müzik eğitiminin esas ve temel ilkeleridir."

Müzik eğitimine ülkemizde geçmiş yıllarda nasıl bir bakış olduğunu, ülkemiz Milli Eğitim Bakanlığı'nın destekleriyle 1989 yılında düzenlenen Türk Eğitim Derneği VII. Öğretim Toplantısında konuşulanlardan anlayabiliriz. Müzik eğitimi daha çok müzikal kültürle ilişkilendirilmiştir. Birçok araştırmacı da bu amaçlar doğrultusunda toplantıda fikirlerini beyan ederek ve çalışmalar düzenleyerek müzik eğitiminin gelişimine katkı sağlamıştır (Oğuzkan, 1990). Fakat günümüzde artık müzik eğitimi; Platon'un da Devlet adlı eserinde; insan yetiştirmede ki en iyi iki yol olarak gösterdiğindeki gibi "Beden için idman ruh için müziktir. İkisinin de amacı kafamızı yetiştirmektir (Platon, 2010)." gibi müziksel kültür sağlamak amacı dışında, insanın aklını geliştirmesi, zihinsel becerilerini geliştirmesi, sosyal becerilerini geliştirmesi gibi başka amaçlara da yönelmeye başlamıştır.

Ortaokulların bünyesinde yapılan müzik eğitimi zorunlu ders olarak haftada bir ders saatidir (40 dk). Bu süre öğretmenlerin çeşitli etkinliklerle dersi zenginleştirme imkânlarını oldukça kısıtlamaktadır. Ders içerisinde öğrencilerin birbirleri ile müzik yapma imkânlarının bu kadar az olması sebebiyle birçok okulda ders dışı faaliyet müzik çalışmaları yürütülmektedir. Öğrenci kulüpleri, destekleme ve yetiştirme kursları, egzersiz çalışmaları bu faaliyetlere imkân sağlamaktadır. Ders sayısı arttırılarak bu faaliyetlerin ders içerisine alınması öğrencilerin tümünün faydalanmasına olanak sağlayacaktır. Dinçer'e (2009, s. 106) göre de sosyal anlamda müzikal etkinliklerin ders bünyesi içerisinde arttırılmasıyla, okul içerisindeki etkinliklere katılmayan büyük bir çoğunluk da, bu etkinliklerden istifade edip kazanmaları gereken sosyal becerilere sahip olacaktır.

2.3. İlgili Literatür

Bu bölümde, bu araştırmanın konusunu oluşturan sosyal beceri ve sosyal beceriyi etkileyebilecek etmenler ile ilgili ulaşılabilen araştırmalar yer almaktadır.

Aksan (2019) "Dalcroze Öğretim Yöntemi İle Yapılan Okul Öncesi Müzik Eğitiminin Öğrencilerin Sosyal Beceri Gelişimine Etkileri" isimli çalışmasında:

40 adet 4–6 yaş grubu öğrenciye Dalcroze öğretim yöntemiyle şekillendirilmiş ve sekiz hafta süren bir eğitim uygulamıştır. Elde edilen verilere göre bu eğitimin uygulandığı çocuklar "Kişilerarası İletişim, Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme ve Değişikliklere Uyum Sağlama, Sözel Açıklama, Dinleme, Görev Tamamlama ve Sonuçları Kabul Etme" sosyal becerilerinde daha fazla gelişim göstermişlerdir.

Güven (2017) "12–14 Yaş Grubu Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli araştırmasında:

803 öğrenciye uygulanan ölçekler sonucunda elde edilen verilere göre;

- Müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu,
- Kızların müziğe ilişkin tutumları ve sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu,
- Akademik başarı algısı, müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri düzeyleri arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu
- Enstrüman çalanların ve bir müzik kursu aldığını belirten çocukların müziğe ilişkin tutum ve sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu sonuçlarına varmıştır.

Dinçer (2009) "Müzik Dersi Ve Ders Dışı Müzikal Etkinliklerin ilköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyalleşmelerine Etkisi" isimli araştırmasında:

Deney grubuna kendi oluşturduğu ve 8 hafta süren etkinlikleri uygulamıştır. Kontrol grubuna ise normal müzik dersi müfredatı uygulanmıştır. Sonuç olarak; deney grubu öğrencilerinin müzikal yeterliliklerinin daha fazla olduğu, sosyal beceri ve davranış gelişimlerinin de kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Türüdü (2019) “Koro Eğitimi Alan Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” İsimli çalışmasında:

10 öğretmen görüşüne göre, koroyu oluşturan 18 öğrenci ile diğer öğrenciler karşılaştırıldığında sosyal becerinin, özgüven, benlik saygısı, iletişim, akademik başarı gibi alanlarla paralel olduğu sonucuna varılmıştır. İlgili 18 öğrencinin çalışmalardan önce de böyle olup olmadığı bilmemesine karşın koronun sayesinde davranışlarının daha olumlu olduğu ve bunun da okula örnek olduğu gözlenmiştir.

Öziskender ve Güdek (2013) “Orff Yaklaşımı İle Yapılan Okul Öncesi Müzik Eğitiminin Öğrencilerin Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkileri” isimli çalışmalarında:

6 yaş grubunda 40 çocuğa uygulanan ve 10 hafta süren Orff Schulwerk yaklaşımı ile okul öncesi müzik, hareket ve dans eğitimi sonucunda; eğitim uygulanan çocukların uygulanmayan çocuklara göre, Kızgınlık davranışlarını kontrol etme ve değişikliklere uyum sağlama, kişiler arası iletişim, amaç oluşturma, sözel açıklama, görevleri tamamlama becerileri gibi sosyal becerilerinin daha çok geliştiği saptanmıştır.

Savaş (2019) “7–12 Yaş Çocuklarda Etkinlik Temelli Görsel Sanatlar Eğitim Programının Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli çalışmasında:

Çalışma grubundaki 14 çocuğa 8 hafta boyunca araştırmacının geliştirdiği etkinlik temelli görsel sanatlar eğitimi uygulanmış ve sonuç olarak öğrencilerin sosyal becerilerinde; cinsiyet, anne-baba hayatta olması, herhangi bir sanat/spor faaliyetlerine katılması ve dominant el kullanımı değişkenlerine göre ön test ve son test puanları arasında son test lehine fark görülmüştür.

Çiftçi (2019) “Sporun Orta Öğretim Öğrencilerinin Bedensel/Kinestetik Zeka ve Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi” isimli çalışmasında:

Çalışma grubunu, 187 öğrencinin (Deney grubu: 97, Kontrol grubu:90) oluşturduğu araştırmada 8 hafta düzenli spor yaptırılan deney grubu öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ve bedensel/kinestetik zekâ düzeylerinde olumlu yönde artış görülmüştür. Ayrıca kadınların sosyal beceri puan ortalamaları erkeklere oranla daha yüksek çıkarken, erkeklerin bedensel/kinestetik zeka puan ortalamaları kadınlara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, tarama modellerinden ilişkisel tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2012, s.81).” Bu kapsamda, ortaokul öğrencilerinin müzik etkinliklerine katılım durumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Sakarya ili Karasu ilçesi ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubu belirlenirken bir imam hatip ortaokulu, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel çevresi farklı birbirinden uzak konumlarda olan iki devlet ortaokulu seçilmiştir. İmam hatip ortaokulundan 114, diğer iki devlet ortaokulundan ise 88 ve 71 olmak üzere toplamda 273 (138 kız, 135 erkek) öğrenci araştırmanın örneklem gurubunu oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan öğrenci bilgi formu (Ek-1) ve Kocayörük (2000) Sosyal Beceri Ölçeği (Ek-2) kullanılmıştır.

3.3.1. Öğrenci Bilgi Formu

Öğrenci bilgi formunda, öğrencilerin demografik özellikleri ve öğrencilerin müzik etkinliklerine katılım durumlarını öğrenmek amacı taşıyan 24 soru yer almaktadır. (Ek-1)

3.3.2. Kocayörük Sosyal Beceri Ölçeği

Kocayörük (2000) tarafından geliştirilen ölçek, dörtlü likert tipinde bir ölçektir. Öğrencilerin sosyal becerilerini ölçmeyi amaçlayan 20 adet sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirliği iç tutarlılık yöntemi ile test edilmiş ve Cronbach-Alfa katsayısı 0.75 olarak

bulunmuştur. Ölçeğin geçerliliğine ise kapsam geçerliliği yöntemiyle bakılmıştır. Ölçek soruları, 5 uzman tarafından 5 üzerinden puanlanmış ve ortalama puan 4.5 çıkmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlardan frekans, yüzde, ortalama, standart sapma değerleri incelenmiş ve verilerin karşılaştırılmasında t testi ile tek yönlü varyans analizine başvurulmuştur. Sonuçlar % 95 güven aralığında anlamlılık $p<0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırmanın veri toplama aracı olan kişisel bilgi formu ve Kocayürük (2000) Sosyal Beceri Ölçeği kullanılarak elde edilen sonuçlar ve araştırmanın alt amaçları doğrultusunda bu sonuçların yorumları sunulmaktadır.

4.1. Öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeğinden Aldığı Puanlara Ait Bulgular

Tablo 4.1. Öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeğinden Aldığı Puanlar

	n	**Minimum**	**Maksimum**	**x̄**	**SS**
Sosyal Beceri Puanı	273	36.00	78.00	61.52	9.02

SBP	**n**	**%**	**SBP**	**n**	**%**	**SBP**	**n**	**%**	**SBP**	**n**	**%**
36.00	2	0.7	49.00	1	0.4	59.00	8	2.9	69.00	12	4.4
37.00	2	0.7	50.00	2	0.7	60.00	6	2.2	70.00	10	3.7
38.00	1	0.4	51.00	1	0.4	61.00	12	4.4	71.00	12	4.4
39.00	3	1.1	52.00	9	3.3	62.00	16	5.9	72.00	8	2.9
43.00	3	1.1	53.00	6	2.2	63.00	6	2.2	73.00	9	3.3
44.00	4	1.5	54.00	8	2.9	64.00	12	4.4	74.00	8	2.9
45.00	1	0.4	55.00	11	4.0	65.00	10	3.7	75.00	5	1.8
46.00	2	0.7	56.00	6	2.2	66.00	11	4.0	76.00	1	0.4
47.00	6	2.2	57.00	10	3.7	67.00	14	5.1	77.00	2	0.7
48.00	5	1.8	58.00	14	5.1	68.00	13	4.8	78.00	1	0.4

Çalışmada uygulanan Kocayürük (2000) Sosyal Beceri Ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 80'dir. Bu uygulamada en düşük puanı da en yüksek puanı da alan öğrenci olmamıştır. Ancak ortalama puanların dağılımına bakacak olursak öğrencilerin aldığı puanlar çoğunlukla ortalamanın üzerindedir.

4.2. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanları ile Demografik Verilerin Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Öğrencilere ait demografik bulgular ile öğrencilerin Kocayürük (2000) Sosyal Beceri Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması bu başlığın altında sunulmuştur.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeğinden Aldıkları Puanlarının Eğitim Görmekte Oldukları Okullara Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Betimsel İstatistik				**Varyans Analizi**				
Okul Adı	**n**	**x̄**	**SS**		**Kareler Toplamı**	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**F**	**p**
Okul 1	88	62.38	8.42	**Gruplar Arası**	600.942	2	300.471		
Okul 2	71	59.01	8.85	**Gruplar İçi**	21549.234	270	79.812	3.765	**0.024***
Okul 3	114	62.41	9.36	**Toplam**	22150.176	272			

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının okula göre karşılaştırılmasına tek yönlü varyans analizi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile okul arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Farklılığın tespiti için Tukey testi yapılmıştır. Okul2 ile okul3 arasında fark bulunmuştur ($p=0.03<0.05$). Okul 2 sosyal beceri puanı ($\bar{x}=59.01$) okul3 sosyal beceri puanından ($\bar{x}=62.41$) düşük bulunmuştur.

Sonuçlara bakıldığında sosyal beceri puanı anlamlı seviyede yüksek çıkan okulun imam hatip ortaokulu olduğu görülmüştür. Bu duruma, diğer iki okulun, adrese dayalı sisteme göre öğrenci alıyor olmasına karşın imam hatip ortaokullarının farklı çevrelerden ve genellikle başarı düzeyi yüksek öğrencileri alıyor olması sebep olarak gösterilebilir.

Tablo 4.3. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	x̄	SS	t	p
Kız	138	62.48	8.44	1.788	0.075
Erkek	135	60.53	9.51		

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının cinsiyete göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Cinsiyet değişkenine göre sosyal becerilerde anlamlı bir fark çıkmamış olması, ortaokul öğrencilerinin, daha çocuk yaşlarda veya ergenlik çağlarının başlarında olduğu için çevresel faktörlerin cinsiyet farklılıklarına göre çok değişmemesi sebebiyle açıklanabilir. Cinsiyet değişkeninin, yaş sebebiyle daha etkili olduğu ortaöğretim veya okutulmayan, hayata erken yaşlarda atılan çocuklarda daha etken rol oynayacağı düşünülebilir. Örneğin Çiftçi (2019), ortaöğretim kurumlarında yaptığı araştırmada kadınların sosyal beceri düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tablo 4.4. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Anne ve Babalarının Birlikte ya da Ayrı Olmasına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Anne-Baba	n	x̄	SS	t	p
Birlikte	245	61.49	9.15	-0.166	0.868
Ayrı	28	61.79	8.02		

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının anne baba durumuna göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile anne baba durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.5. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Kimin Yanında Yaşadıklarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Betimsel İstatistik				**Varyans Analizi**				
Kiminle Yaşıyor	**n**	**x̄**	**SS**		**Kareler Toplamı**	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**F**	**p**
Anne/Baba yanı	262	61.53	9.07	**Gruplar Arası**	117.685	3	39.228		
Akraba	5	64.20	11.71	**Gruplar İçi**	22032.491	269	81.905	0.479	0.697
Yurt	4	60.00	2.71	**Toplam**	22150.176	272			
Diğer	2	55.50	2.12						

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının kiminle yaşadığına göre karşılaştırılmasına tek yönlü varyans analizi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile yaşadığı kişi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4 ve tablo 5'teki sonuçlar incelendiğinde çocuğun ailevi bütünlüğü ve kiminle konakladığı ile sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bu da ortaokul öğrencilerinin ergenlik çağlarının başlarında olduğu için aileden ziyade sosyal çevrelerinden ve yaşıtlarından daha çok etkilendiği için olabilir.

Tablo 4.6. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Ekonomik Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Betimsel İstatistik				Varyans Analizi				
Ekonomik Durum	**n**	**x̄**	**SS**		**Kareler Toplamı**	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**F**	**p**
1500TL-	59	58.73	9.47	**Gruplar Arası**	622.338	3	207.446	2.585	0.055
1500-3000TL	107	62.09	9.11	**Gruplar İçi**	21507.662	268	80.252		
3000-5000TL	67	62.90	7.73	**Toplam**	22130.000	271			
5000TL+	39	61.67	9.68						

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının kiminle yaşadığına göre karşılaştırılmasına tek yönlü varyans analizi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile ekonomik durum arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Sosyal beceri puanı ekonomik duruma göre farklılık göstermemektedir.

Sosyal beceri puanının ekonomik duruma göre farklılık göstermemesi, çalışmanın yapıldığı bölgenin büyükşehirlerdeki gibi, insanların günlük yaşayışlarında ekonomik durumlarına göre büyük farklar olmaması olabilir. Araştırmanın yapıldığı bölge imkânları kısıtlı bir ilçe olduğundan ekonomik düzeyleri yüksek insanlarla ekonomik düzeyleri kısıtlı insanların günlük yaşamlarının çok büyük farklar göstermediği gözlenmiştir.

Tablo 4.7. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Bireylerinin Sağ ya da Vefat Etmiş Olması ve Öz ya da Üvey Olmasına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Anne/Baba		n	x̄	SS	t	p
Anne	Sağ	272	61.48	9.02	-1.053	0.293
	Vefat etti	1	71.00	-		
Anne	Öz	269	61.51	9.06	-0.108	0.914
	Üvey	4	62.00	7.35		
Baba	Sağ	265	61.63	8.93	-0.146	0.854
	Vefat etti	6	62.17	8.75		
Baba	Öz	260	61.67	9.00	-0.180	0.858
	Üvey	8	62.25	6.50		

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının anne durumu baba durumuna göre karşılaştırılmalarına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile bu durumlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.8. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Anne ve Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Betimsel İstatistik				**Varyans Analizi**				
Anne Eğitim	**n**	**x̄**	**SS**		**Kareler Toplamı**	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**F**	**p**
Okuryazar değil	16	57.63	7.90	**Gruplar Arası**	450.834	5	90.167	1.109	0.356
Okuryazar	14	60.86	10.55	**Gruplar İçi**	21699.341	267	81.271		
İlkokul	97	60.76	9.71	**Toplam**	22150.176	272			
Ortaokul	56	62.68	6.20						
Lise	61	62.31	9.94						
Üniversite	29	62.59	8.92						
Baba Eğitim					**Kareler Toplamı**	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**F**	**p**
Okuryazar değil	7	57.71	6.55	**Gruplar Arası**	335.910	5	67.182	0.850	0.516
Okuryazar	18	63.11	9.23	**Gruplar İçi**	20638.741	261	79.076		
İlkokul	69	61.71	8.79	**Toplam**	20974.652	266			
Ortaokul	72	60.46	9.47						
Lise	61	62.31	8.30						
Üniversite	40	62.88	9.02						

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının anne ve baba eğitimine göre karşılaştırılmasına tek yönlü varyans analizi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile anne ve baba eğitimi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Sosyal beceri puanı annenin ve babanın eğitim düzeyine göre farklılık göstermemektedir. Burada ve tablo 7'de anlamlı bir fark bulunmamasının sebebi aynı tablo 4 ve 5'teki gibi bu yaş çocukların aileden ziyade sosyal çevrelerinden ve yaşıtlarından daha çok etkilenmesi olabilir.

4.3. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanları ile Müzik Etkinliklerine Katılım Durumlarının Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Öğrencilerin herhangi bir müziksel etkinliğe katılım durumları ile öğrencilerin Kocayürük (2000) Sosyal Beceri Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması bu başlığın altında sunulmuştur.

Tablo 4.9. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Müzik Dersini Sevme Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Müzik Dersini Seviyor Musun?	n	x̄	SS	t	p
Evet	226	62.11	8.63	2.388	**0.018***
Hayır	47	58.68	10.35		

***p<0.05**

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının müzik dersini sevme durumuna göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile müzik dersini sevme sevmeme arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Müzik dersini sevenlerin sosyal beceri puanı ($\bar{x}=62.11$), müzik dersini sevmeyenlerin sosyal beceri puanına ($\bar{x}=58.68$) göre yüksek bulunmuştur. Bu sonuçtan da müzik dersini seviyor olmakla sosyal beceri arasında bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır. Yani sosyal becerileri yüksek öğrenciler müzik dersini seviyor ya da müzik dersini seven öğrencilerin sosyal becerisi yüksek. Her iki durumda da müzik dersinin desteklenmesi ve sevmeyen öğrencilerin de dersi sevmeleri için çaba gösterilmesi öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri açısından faydalı olacaktır. Bu amaç doğrultusunda yapılacak çalışmalarda öğretmen niteliği de oldukça önemlidir.

Tablo 4.10. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Müzik Dinleyip Dinlememelerine Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Müzik Dinler Misin?	**n**	**x̄**	**SS**	**t**	**p**
Evet	267	61.82	8.84	3.469	**0.001***
Hayır	5	48.00	7.91		

***p<0.05**

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının müzik dinleme durumuna göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile müzik dinleme arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Müzik dinleyenlerin sosyal beceri puanı ($\bar{x}=61.82$), müzik dinlemeyenlerin sosyal beceri puanına ($\bar{x}=48.00$) göre yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğrencilerin müzik dinlemelerini desteklemek ve müzik dinleyen öğrenci sayısını arttırmanın sosyal beceri düzeylerinde olumlu bir yönde etki sağlayacağı söylenebilir. Müzik dinleyen öğrenci sayısını arttırmanın ve öğrencilerin müzik dinlemelerini sağlamanın yollarından biri de müzik dersinin haftalık saatinin arttırılması ve ders içeriklerinde zaten olan dinleme etkinliklerinin zenginleştirilmesidir. Ders içeriğinde olan dinleme etkinliklerinin güncel olması öğrencilerin ilgisini çekmesi bakımından önemlidir.

Tablo 4.11. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Betimsel İstatistik				**Varyans Analizi**				
Müzik Dinleme Sıklığı	**n**	**x̄**	**SS**		**Kareler Toplamı**	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**F**	**p**
Her gün	163	62.67	8.58	**Gruplar Arası**	1543.609	5	308.722		
İki günde bir	37	58.73	9.00	**Gruplar İçi**	20606.567	267	77.178		
Haftada üç dört	49	61.49	8.66	**Toplam**	22150.176	272		4.000	**0.002***
Haftada bir	14	62.14	10.58						
Ayda bir	5	56.60	10.69						
Hiç	5	48.00	7.91						

***p<0.05**

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının müzik dinleme sıklığına göre karşılaştırılmasına tek yönlü varyans analizi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile müzik dinleme sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Her gün müzik dinleyenlerin sosyal beceri puanı ($\bar{x}=62.67$) diğerlerine göre en yüksek bulunmuştur. Bir önceki tablonun sonucu ile paralel sonuçlar elde ettiğimiz bu tablo ekstradan bize müzik dinleme sıklığının da sosyal beceri ile etkileşim içerisinde olduğunu göstermektedir. Tablo incelendiğinde genel olarak müzik dinleme sıklığı arttıkça sosyal beceri düzeyinin de arttığı söylenebilmektedir. Müzik dersinin öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarını arttırabilme amacıyla şekillendirilmesi ve derste dinleme etkinliklerinin arttırılması öğrencilerin sosyal beceri düzeylerine olumlu katkılar sağlayacaktır.

Tablo 4.12. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Konsere Gidip Gitmemelerine Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Konsere Gitme Durumu	n	x̄	SS	t	p
Giden	125	61.51	8.88	-0.008	0.994
Gitmeyen	145	61.52	9.17		

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının konsere gitmeye göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile konsere gitme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Araştırılmanın yapıldığı bölge olan Sakarya ili Karasu ilçesinin şehir merkezine uzak bir ilçe olması, az sayıda yapılan konser etkinliklerinin genelde okullar tarafından, bazen de amatör korolar tarafından düzenlenmesi, etkinliklerde profesyonel müzisyenlerin düzenlediği etkinlikler yerine amatör öğrenci veya öğretmen gruplarının gösterilerinin yer alması ve öğrencilerin bu etkinliklere genellikle zorunluluktan veya müzik dinleme isteği dışındaki sebeplerden katılmaları, birçok etkinlikten ortaokul öğrencilerinin haberi olmaması veya etkinliklerin öğrencilerin gelemeyecekleri akşam saatlerinde düzenlenmesi burada fark görülememesinin en büyük sebepleridir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Okul Dışında Müzik Eğitimi Alma Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Okul Dışında Müzik Eğitimi Alma Durumu	n	x̄	SS	t	P
Evet	20	65.70	7.49	2.168	**0.031***
Hayır	253	61.19	9.06		

***p<0.05**

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının okul dışı müzik eğitimi almasına göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile okul dışı müzik eğitimi alması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Okul dışı müzik eğitimi alanların sosyal beceri puanı ($\bar{x}=65.70$), okul dışı müzik eğitimi almayanlara ($\bar{x}=61.19$) göre daha yüksek bulunmuştur. Okul dışında müzik eğitimi alan öğrencilerin sosyal beceri puanlarının daha yüksek olmasının sebebi olarak; okul dışında müzik eğitimi alan çocukların almayanlara göre daha fazla müziksel etkinlik yapıyor olması gösterilebilir. Okullar dışında verilen müzik eğitiminin okul bünyesinde destekleme ve yetiştirme kurslarında, egzersizlerde veya yeni geliştirilecek bir bireysel kurs planında verilmesi, eğitimin eşitlik ilkesi doğrultusunda, okul dışında müzik eğitimi alma imkânı olmayan çocukların da faydasına olacaktır.

Tablo 4.14. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Ailede Müzik Aleti Çalan Olup Olmaması Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Ailede Müzik Aleti Çalan	n	x̄	SS	t	p
Evet	89	63.47	8.77	2.514	**0.013***
Hayır	184	60.57	9.01		

***p<0.05**

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının ailede müzik aleti çalan olmasına göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile ailede müzik aleti çalan arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Ailede müzik aleti çalanların sosyal beceri puanı ($\bar{x}=63.47$), ailede müzik aleti çalmayanlara ($\bar{x}=60.57$) göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç bize öğrencilerin müziksel bir aktivitenin içerisinde yetişmesinin veya sadece şahit olmasının sosyal beceri düzeyini etkileyeceğini göstermektedir. Öğrencinin, bu kadar edilgen kaldığı bir durum bile onun sosyal beceri düzeyini etkileyebiliyorsa, okul öncesi dönemden itibaren kendi katılabileceği ya da sadece izleyebileceği müziksel etkinlikleri eğitim hayatında arttırmak, sosyal beceri düzeyinde oldukça etkili olabilecektir.

Tablo 4.15. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Müzik Aletine Sahip Olma Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Müzik Aletine Sahip Olma Durumu	n	$\bar{x}$	SS	t	p
Var	156	61.59	9.02	0.168	0.867
Yok	117	61.41	9.05		

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının müzik aleti olma durumuna göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile müzik aleti olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçtan yola çıkarak öğrencilerin müzik aletine sahip olmalarına rağmen o müzik aleti ile etkileşim durumları belirsiz olduğunda müzik aletine sahip olmanın, öğrencilerin, sosyal beceri düzeylerine bir etkisi olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 4.16. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Çalgı Çalma Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Siz Çalgı Çalıyor Musunuz?	n	x̄	SS	t	p
Evet	79	63.37	8.46	2.192	**0.029***
Hayır	194	60.75	9.16		

***p<0.05**

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının çalgı çalıp çalmamasına göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile çalgı çalma arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Çalgı çalanların sosyal beceri puanı ($\bar{x}=63.37$), çalgı çalmayanlara ($\bar{x}=60.75$) göre daha yüksek bulunmuştur. Bir önceki alt problemimizin sonucunda müzik aletine sahip olmanın sosyal beceri düzeyine bir etkisi olmadığını görmüştük fakat burada öğrencilerin müzik aletleriyle müziksel bir etkinliğin içerisinde olmalarının ortaya bir fark çıkarttığını görüyoruz. Bu durumda öğrencilerin müzik aleti çalmalarını desteklemek ve onları bu aktiviteye güdülemek sosyal becerilerinde olumlu gelişmeler olmasını sağlayabilir.

Tablo 4.17. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Çalgı Eğitimini Aldıkları Yere Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Betimsel İstatistik				**Varyans Analizi**				
Çalgı Eğitimi Alınan Yer	**n**	**x̄**	**SS**		**Kareler Toplamı**	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**F**	**p**
Okul	41	63.61	8.51	**Gruplar Arası**	144.017	4	36.004	0.458	0.766
Kurs	17	65.00	8.76	**Gruplar İçi**	6517.756	83	78.527		
Kendim	23	62.00	9.62	**Toplam**	6661.773	87			
Özel ders	3	65.00	9.17						
Diğer	4	60.00	8.04						

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının çalgı eğitimi durumuna göre karşılaştırılmasına tek yönlü varyans analizi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile çalgı eğitimini aldığı yer arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$). Burada anlamlı bir fark bulunamaması öğrenci çalgı eğitimini nerede alırsa alsın sosyal beceri düzeyi ona göre değişmiyor. Çalgı eğitimi, okulların bünyesinde, destekleme ve yetiştirme kurslarında veya egzersizlerde bir düzenlemeyle verilirse maddi açıdan dezavantajlı çocukların da çalgı eğitimi alması sağlanabilir. Ancak burada dikkat edilecek bir hususta çalgı eğitimi verecek müzik öğretmenlerinin her çalgıda eğitim vermeye zorlanmadan, öğretmenlerin profesyonel olduğu çalgılarında eğitim vermesini sağlamaktır.

Tablo 4.18. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Çalgı Çalma İsteğine Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Çalgı Çalma İsteği	n	x̄	SS	t	p
İstiyor	191	62.66	8.10	3.577	**0.001***
İstemiyor	61	57.46	10.40		

***p<0.05**

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının çalgı çalma isteğine göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile çalgı çalma isteği arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Çalgı çalmak isteyenlerin sosyal beceri puanı ($\bar{x}=62.66$), çalgı çalmak istemeyenlere ($\bar{x}=57.46$) göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin sadece müziksel aktiviteyle ilişkili olmadığını müzik aleti çalma isteği ile de ilişkili olduğunu göstermektedir. Çalgı çalma konusunda velileri ne kadar bilinçlendirirsek ve çocuklara imkân ve destek sağlarsak öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri o kadar olumlu yönde etkilenir.

Tablo 4.19. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Yaşadıkları Bölgede Koro Olup Olmamasına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Bölgedeki Koro Varlığı	n	x̄	SS	t	p
Var	150	61.87	9.21	0.707	0.480
Yok	123	61.09	8.81		

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının bölgede koro olmasına göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile yaşadığı yerde koro ya da orkestra olması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara ekleyebileceğimiz bir bilgi de araştırmanın yapıldığı bölgede o dönemde bir adet çocuk korosunun bulunduğudur. Ancak sonuçlardan da görüldüğü üzere çocukların bir kısmı bu bilgiye sahip değiller. Bölgede koro olmasının, çocuklar aktif olarak katılmadıkça veya koronun etkinliklerine gitmedikçe, çocukların sosyal becerilerine bir etkisi olduğu söylenemez.

Tablo 4.20. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Koroda Şarkı Söyleme Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Koroda Şarkı Söyleme Durumu	**n**	**x̄**	**SS**	**t**	**p**
Söylüyor	26	63.42	5.42	1.133	0.258
Söylemiyor	247	61.32	9.31		

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının koroda şarkı söylemesine göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile koroda şarkı söylemesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$). Burada müziksel bir aktivite olan koroda şarkı söylemenin çocukların sosyal becerilerini anlamlı bir şekilde etkilemediğini görüyoruz. Bunun sebebi de koroların öğretmen seçimiyle, isteğe göre eleme yapılmaması ve çalgı çalmak gibi bireyselde çok düzenli ve dikkatli çalışmalar yapılmaması olabilir. Yani ilgili korolara çocukların bir kısmı isteksizde gidebilmektedir ve koro bünyesindeki çocuklar çalışmalarda çalgı eğitimi kadar çalışkan ve dikkatli olmayabilmektedirler. Ayrıca öğrencilerin grup etkinliklerinde müziksel çalışma yapmalarının sosyal beceri düzeylerinde etkili olmayabileceği de söylenebilir.

Tablo 4.21. Öğrencilerin Sosyal Beceri Puanlarının Orkestrada Çalgı Çalma Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Orkestrada Çalgı Çalma Durumu	n	x̄	SS	t	p
Evet	12	63.42	6.50	0.745	0.457
Hayır	261	61.42	9.12		

Çalışmada sosyal beceri düzeyi puanının orkestrada çalgı çalmasına göre karşılaştırılmasına t testi ile bakılmıştır. Sosyal beceri düzeyi puanı ile orkestrada çalgı çalması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Buradaki sonuçlara ek olarak: araştırmanın yapıldığı ilçede bir iki tane ritim orkestrası olduğu ve liselerde de küçük müzik grupları olduğu bilinmektedir. Bir önceki sonuç gibi burada da öğrencilerin çalgı çaldığı orkestranın çalışmaları çalgı eğitimi gibi düzenli ve dikkatli yapılmıyor ve öğrenciler de bireysel olarak yeterince çalışmıyorlarsa sonuçlarda sosyal beceri düzeyi ile anlamlı bir fark oluşmaması muhtemeldir. Ayrıca öğrencilerin grup etkinliklerinde müziksel çalışma yapmalarının sosyal beceri düzeylerinde etkili olmayabileceği de söylenebilir.

BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5. 1. Sonuç ve Tartışma

Ortaokul öğrencilerinin sosyal becerileri ile müzik etkinliklerine katılımları arasında herhangi bir ilişki var mıdır? Sorusu doğrultusunda yapılan bu araştırmanın evrenini Sakarya ili Karasu ilçesi ortaokul öğrencileri, örneklem grubunu ise imam hatip ortaokulundan 114, normal ortaokullardan ise 88 ve 71 olmak üzere toplamda üç okuldan 273 (138 kız, 135 erkek) 6, 7 ve 8. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacının geliştirdiği öğrenci bilgi formu (Ek-1) ve Kocayörük (2000) Sosyal Beceri Ölçeği (Ek-2) kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda;

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal beceri ölçeğinden aldıkları puanlar incelendiğinde, öğrencilerin aldıkları puanlar çoğunlukla ortalamanın üzerindedir. Ayrıca imam hatip ortaokulu öğrencilerinin sosyal beceri puanlarının ortalamasının diğer okullardaki öğrencilerin ortalamasından göre daha yüksek çıkmıştır. Bunun sebebi de imam hatip ortaokullarının sadece adrese dayalı sistemle değil de isteğe ve başarıya dayalı kayıt usulü ile öğrenci alımı yapmaları olabileceği düşünülmektedir.

2. Araştırmacının hazırladığı öğrenci bilgi formunda; öğrencinin, cinsiyeti, kiminle yaşadığı, anne ve babasının birliktelik durumu ile özlük üveylik durumları, ailesinin ekonomik durumu, anne ve babasının eğitim durumları ile vefat durumlarını içeren maddeler ile Kocayörük (2000) Sosyal Beceri Ölçeği puanları karşılaştırıldığında, öğrenci bilgi formundaki aile ve cinsiyetiyle ilgili hiçbir madde ile ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Bunun sebebinin de ortaokul öğrencilerinin yaşları itibari ile ailelerinden ziyade akranları ve medya, internet gibi diğer çevresel faktörlerden etkilenmeye daha açık olmaları gösterilebilir.

3. Araştırmacının hazırladığı öğrenci bilgi formunda, öğrencilerin, müziksel etkinlikler ile ilgili maddelere verdikleri cevaplar ile Kocayörük (2000) Sosyal Beceri Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında çoğunlukla anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bu ilişkiler ile ilgili sonuçlar aşağıdadır.

a. Dokuzuncu tabloda; müzik dersini seven öğrencilerin sosyal beceri puanlarının müzik dersini sevmeyen öğrencilerin puanlarından yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sebeple müzik dersinin sevdirilmesi için yapılacak çalışmaların, öğrencilerin sosyal becerilerini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Eğer sosyal beceri düzeyi yüksek öğrencilerin müzik dersini sevdiği çıkarımını yaparsak, öğrencilerin sevdiği derslerde sosyal beceriyi geliştirici etkinlikler ve çalışmalar yaparak bu becerilerin daha çok gelişmesini sağlayabiliriz.

b. On ve on birinci tablolar incelendiğinde; müzik dinleyen öğrencilerin sosyal beceri ölçeğinden aldıkları puanların müzik dinlemeyen öğrencilerden daha yüksek olduğunu, ayrıca öğrencilerin müzik dinleme sıklığına göre de sosyal beceri ölçeğinden aldıkları puanların artış gösterdiği görülmektedir. Bu sebeple öğrencilerin, müzik dinleme sıklıklarını arttırmak hatta hiç dinlemeyen öğrencilerin müzik dinlemelerini sağlamak, sosyal becerilerine katkı sağlayabilir. Müzik dersi bu konuda, öğrencilerin dinleyebilecekleri, hoşlarına gidebilecek müzik türleri ve sanatçıları keşfetmeleri açısından hayati önem taşımaktadır.

c. Öğrencilerin konsere gidip gitmeme durumları ile sosyal beceri ölçeğinden aldıkları puanlar incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişkinin bulunmama sebebi araştırma yapılan bölgenin küçük ve şehir merkezinden uzak bir ilçe olması ve düzenlenen etkinliklerin genellikle amatör müzik topluluklarının niteliği çok önemsenmeyen etkinlikler olması ve etkinlik sayısının oldukça az olması olabileceği düşünülmektedir. Müzik dinleme ve sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki olduğuna göre konsere gitme durumu ile sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki olması beklenebilirdi. Bu konuda devlet orkestralarının ve diğer profesyonel müzik topluluklarının araştırmanın yapıldığı ilçe gibi küçük ilçelere gitmesi bu durumu değiştirebilir.

d. Öğrencilerin okul dışında müzik eğitimi almaları ile sosyal beceri ölçeğinden aldıkları puanlar incelendiğinde okul dışında müzik eğitimi alan öğrencilerin, almayan öğrencilere göre sosyal beceri puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırmanın problemi açısından en önemli sonuçlardan biridir. Sonuç, okul dışında müzik eğitimi alan öğrencilerin daha çok müziksel aktivitenin içerisinde bulunmalarından dolayı sosyal beceri puanlarının daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

e. Ailesinde müzik aleti çalan birisi olan öğrencilerin sosyal beceri puanları ailesinde müzik aleti çalan birisi olmayan çocuklardan daha yüksek çıkmıştır. Bu da ailesinde müzik aleti çalan çocukların daha çok müziksel etkinliğe şahit olmaları veya müzik aleti çalmayla bağlantılı olarak sosyal becerisi yüksek aile bireylerine sahip olmaları şeklinde açıklanabilir. Bu konuda enstrüman ve müzik eğitiminde yetişkin eğitiminin de önemli olduğunu yeni nesiller yetiştiren bireylerin de müziksel aktivitelere yaklaştırılması gerektiğini göstermektedir. Bu gibi kurumlarda çalgı eğitimi uzmanlığı olmayan insanların çalıştırılması bunu fark eden yetişkinleri eğitimden soğutabilir veya eğitim niteliksiz olabilmektedir.

f. Öğrencilerin herhangi bir müzik aletine sahip olması ile sosyal beceri puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuç, herhangi bir müziksel aktivite içerisinde bulunmadan sadece enstrümana sahip olmanın etkili olmadığı şeklinde açıklanabilir.

g. Araştırmanın problemi açısından önemli sonuçlardan biri de, çalgı çalan öğrencilerin sosyal beceri puanlarının çalgı çalmayan öğrencilerden yüksek olmasıdır. İmkânsızlıkları olan çocuklar da düşünüldüğünde okullarda müzik öğretmenin kendi uzmanlığındaki çalgıların eğitimini vermesi hem çocukların sosyal becerilerine katkı sağlayacak hem de müziksel kültürü ve becerisi yüksek bireyler yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır.

h. Öğrencilerin müzik eğitimini aldıkları kurumlara ile sosyal beceri puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

i. Öğrencilerin yaşadıkları bölgede koro olup olmaması ile sosyal beceri puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Araştırmanın yapıldığı dönemde, bölgede bir adet çocuk korosu bulunuyordu fakat öğrencilerin birçoğunun bunu bilmediği bu soru ile ortaya çıkmıştır. Çocuklar koronun etkinliklerine, dinleyici veya görevli olarak katılmadığı sürece bölgede bir koro bulunmasının sosyal beceri puanlarına bir etkisi olmaması doğal bir sonuç olarak görülebilir.

j. Öğrencilerin bir koroda veya orkestrada görev alması ile Sosyal beceri puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Araştırmanın yapıldığı bölgede ilgili topluluklar genellikle okul bünyelerinde oluşturulan çok amatör topluluklardır. Ayrıca araştırmanın yapıldığı dönemde, bölgede iki adet ritim orkestrası ve bir adet çocuk korosu olduğu

bilinmektedir. Bu topluluklarda görev alan çocukların sosyal beceri puanlarının bu aktiviteden etkilenmeme sebebi, böyle topluluklarda bireysel çalgı eğitimi gibi dikkatli ve düzenli müziksel etkinlik yapılamıyor olması olabilmektedir. Ortaokullarda okul gruplarında görev alacak çocuklar sadece kendi istek ve yetenekleriyle değil öğretmenin velinin veya okul idarelerinin istekleriyle belirlenebilmektedir. Bu durum da isteksiz çocukların ya da yeteneği topluluktaki diğer çocuklardan daha az olan çocukların grup içerisinde olmasına yol açabilmektedir. İsteksiz çocuklar ya da arkadaşlarından daha yeteneksiz olduğunu düşünen çocuklarda aktivitenin etkilerine kendilerini kapatarak hiçbir fayda sağlayamadan etkinliklere katılabiliyorlar. Burada önemli olan müzik topluluğunu oluşturan kişi veya kişilerin öğretmenlik becerileri, müziksel yeterlilikleri ve topluluk ilişkilerini düzenlemedeki başarısı olabilir. Ayrıca bu bulgudan, bilinçsizce ve büyük gruplarla yapılan müziksel etkinliklerin öğrencilerin sosyal becerilerine katkı sağlamadığı sonucu da çıkarılabilir.

Sonuç olarak; öğrencilerin müziksel aktiviteleri ile sosyal becerileri arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki saptanmıştır. Özellikle bireysel müzik etkinliklerinin öğrencilerin toplumsal yaşamda çok önemli olan sosyal becerilerine etkisi olduğu söylenebilir. Grup etkinlikleri nitelik bakımından yetersiz olabileceği için sosyal beceriye de etki edememiş olabilir.

5. 2. Öneriler

Araştırmanın sonucu doğrultusunda;

- Etkinlik ve çalışmaların yapılabilmesi için eğitim kurumlarında gerekli fiziki şartlar sağlanmalı, öğretmen nitelikleri önemsenmeli ve ders saatleri etkinlik ve çalışma yapabilecek şekilde ayarlanmalıdır.

- Ders saatinin arttırılarak veya yeni bir ders eklenerek - okuma becerileri dersi gibi - dinleme etkinliklerine daha çok yer verilmesi, müfredatta bulunan dinleme etkinliklerindeki müziklerin türlerinin zenginleştirilmesi ve sıklıkla güncel, popüler kültür ögelerine yer verilmesi öğrencilerin daha çok dikkatini çekebilir ve müzik dersini daha işlevsel hale getirebilir.

- Küçük ilçelerde profesyonel müzik topluluklarının etkinlikler düzenleyebilmesi için gerekli fiziki koşullar sağlanmalı ve maddi olanakları kısıtlı insanların katılabilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

- Okul dışında, maddi yetersizlikten veya çevresinde müzik eğitimi veren çeşitli kurumlar olmadığından müzik eğitimi alamayan çocuklar için, Türk Milli Eğitimi'nin temelindeki eşitlik ilkesi doğrultusunda, Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı okullarda müzik eğitimini ve destekleme yetiştirme kursları ile egzersiz programlarını destekleyebilir.

- Yeni nesiller yetiştiren yetişkinlerin eğitiminin ön planda olduğu halk eğitim merkezlerinin desteklenmesi ve müzik öğretmenlerini bu gibi kurumlara yönlendirilerek kendi uzmanlıklarında ders vermesi bu gibi eğitimlerin niteliğini artıracaktır.

- Bir etkinlikle, kullanılmayan enstrümanların kullanmaya istekli insanlara ulaştırılması hem fırsat eşitliğinin sağlanması hem de israfın önlenmesi açısından oldukça faydalı olabilir.

- Destekleme ve yetiştirme kursları ile egzersizlerin bireysel çalgı eğitime göre yeniden yapılandırılması, müzik öğretmenlerinin de güdülenmesi amacıyla hizmet puanı desteklerinin artması oldukça önemlidir. Okullarda verilecek olan çalgı eğitimlerinde, öğretmenlere her çalgıyı öğretmesi için baskı yapmadan, öğretmenin uzman olduğu çalgıları öğretmesi ve genellikle okul idarelerinin müzik dersi ve öğretmenine olan olumsuz bakışı sebebiyle verimi düşen öğretmenlerin desteklenmesi oldukça önemlidir.

Sonuç olarak; eğitimde eşitlik ilkesini de göz önünde bulundurarak, ortaokullarda müzik dersinin ders saatinin arttırılması, ders öğretmeninin niteliklerinin sorgulanması, okul idarelerinin müzik dersine bakış açısının değiştirilmesi, velinin ve öğrencinin gözünde müzik dersinin öneminin arttırılması, müzik öğretmenlerine akademik olarak bir katkı sağlamadıkları yönünde baskıların azaltılması ve öğrenciler için gelecek yaşamlarında müzik, resim gibi kültürel ve sanatsal derslerin akademik başarı ile eşit düzeyde önem arz ettiğinin açıklanması gelecek nesiller ve toplumsal düzenimiz için katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Aksan, M. (2019). Dalcroze Öğretim Yöntemi İle Yapılan Okul Öncesi Müzik Eğitiminin Öğrencilerin Sosyal Beceri Gelişimine Etkileri. Burdur: *T.C. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.* Yüksek Lisans Tezi.

Apaydınlı, K. ve Şentürk, N. (2012). Ders Dışı Sosyal (Müziksel) Etkinliklerin Genel Lise Öğrencilerinin Kural Dışı Davranış Gösterme Eğilimlerine Etkileri. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education dergisi,* 1, 67-79.

Bebek, F. (2007). İlköğretimde Ders İçi ve Ders Dışı Müziksel Etkinliklerin Öğrenci ve Öğretmenlerin Müziksel Davranış ve Yaşantılarına Etkileri. Ankara: *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.* Yüksek Lisans Tezi.

Bilen, S. (1995). İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve Güdüsel Süreçler Üzerindeki Etkileri. İzmir: *T. C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.* Doktora Tezi.

Çadır, D. (2008). Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Müzik Terapi Yöntemine Göre Hazırlanan Sosyal Beceri Öğretim Programının Etkililiğinin İncelenmesi. Bolu: *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.* Yüksek Lisans Tezi.

Çelik, T. A. (2019). Bingöl Üniversitesinde Rekreatif Spor Yapanlar İle Spor Yapmayan Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması. Muğla: *T. C. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi.

Çiftçi, Y. B. (2019). Sporun Orta Öğretim Öğrencilerinin Bedensel/Kinestetik Zeka ve Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi. Konya: *T. C. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi.

Dal, S., ve Baikoğlu, S. (2019). İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Spor Yapma Durumlarına Göre İncelenmesi: İstanbul İli Örneği. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 89-96.

Dinçer, M. G. (2009). Müzik Dersi Ve Ders Dışı Müzikal Etkinliklerin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyalleşmelerine Etkisi. Konya: T. C. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.* Yüksek Lisans Tezi.

Duran, M, Çeliköz, N, Topaloğlu, A. (2013). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 14 (2) , 121-137.

Erdoğan, F. (2002). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde Sosyal Becerilerin Sosyo-Ekonomik Düzey, Cinsiyet ve Yaş ile İlişkisi. Ankara: *T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı.* Yüksek Lisans Tezi.

Ergün, M. (2015). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Pegem Akademi.

Feldman, R. S. (1992). *Elements of Psychology*. New York: McGraw-Hill.

Güven, E. (2017). 12–14 Yaş Grubu Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Ankara: *T.C. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.* Yüksek Lisans Tezi.

Kamacıoğlu, F. (1990). Müzik Eğitiminde Arayışlar. *Marmara University Atatürk Education Faculty Journal of Educational Sciences*, 2 (2) , 123-126.

Kaptanoğlu, S. (2016). Sanat Eğitimi Alan Ortaokul Lise Ve Üniversite Öğrencilerinin Sanat Eğitimi Kavramına İlişkin Metaforları. Trabzon: *T. C.Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı.*Yüksek Lisans Tezi.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akedemik.

Kılıç, D. (2019). Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Bartın: *T.C. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.* Yüksek Lisans Tezi.

Kocayörük (Yaya), A. (2000). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Becerilerini Geliştirmede Dramanın Etkisi. Ankara: T. C. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi.

Michelson. L. ve ark. (1981). *Social skills assessment of children.* B. B. Lahey ve A.E.

Oğuzkan, A. F. (Ed.) (1990). *Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları*, *Türk Eğitim Derneği Yayınları Öğretim Dizisi*. No7. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

Özbek, Y. (2018). Sanat, Edebiyat Ve Eğitim. *Doğu Esintileri.* (9) , 73-84.

Öziskender, G. ve Güdek, B. (2013). Orff Yaklaşımı İle Yapılan Okul Öncesi Müzik Eğitiminin Öğrencilerin Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkileri. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 8/3.

Öztürk, Y. A. (2018). Spor Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Araştırılması (Kütahya İli Örneği). Kütahya: *T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı.* Yüksek Lisans Tezi.

Platon. (2010). *Politeia (Devlet)*. Çev. Sabahattin Eyüboğlu, M. Ali Címcoz. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Samancı, O. Uçan, Z. (2017). Çocuklarda Sosyal Beceri Eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 21 (1), 281-288.

Savaş, H. (2019). 7–12 Yaş Çocuklarda Etkinlik Temelli Görsel Sanatlar Eğitim Programının Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi. İstanbul: *T. C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.* Yüksek Lisans Tezi.

Say, A. (2012). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Sezginer, N. (1990). *Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları Müzik Öğretimi Nasıl Geliştirilir konulu panel*, Türk Eğitim Derneği Yayınları Öğretim Dizisi. No7, Sayfa 219, 220. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

Sökezoğlu, D. (2010). Ritim, Hareket ve Şarkı Öğretimi Temelli Müzik Eğitiminin 7- 11 Yaş Grubu Çocuk Yuvası Öğrencilerinin Sosyal Gelişimleri Üzerine Etkisi (Afyonkarahisar İli Örneği). Ankara: *T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı.* Doktora Tezi.

Tagay, Ö., Baydan, Y. ve Voltan Acar, N. (2010). Sosyal beceri programının (BLOCKS) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerindeki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2(3),* 19-28.

TDK. (2005). Türkçe Sözlük. 10. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Trower, P. (1987). Social skills training. *British Medical Journal.* 294, 663-664.

Türüdü, Z. (2019). Koro Eğitimi Alan Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. Konya: *T. C. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.* Yüksek Lisans Tezi.

Uçan, A. (1989). "Müzik Öğretimi Nasıl Geliştirilir" konulu panelden, *Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış,* Türk Eğitim Derneği VII. Öğretim Toplantısı, 25-26 Mayıs 1989, Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

Yıldız, E. (2019). Takım Sporları Yapan Ve Spor Yapmayan 10 12 Yaş Çocukların Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması. Ankara: *T. C. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.* Yüksek Lisans Tezi.

Yiğit, R. (2008). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Depresyon Ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Benlik Saygısı Ve Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Konya: *T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı.* Doktora Tezi.

Yüce, İ. (2019). Beden Eğitimi Dersinde Grupla Oynanan Oyunların Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Beceri Gelişimine Etkisi. İstanbul: *T. C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.* Yüksek Lisans Tezi.

Yüksel, G. (1997), Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi. Ankara: *T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı.* Doktora Tezi.

EKLER

EK - 1

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin müzik etkinliklerine katılım durumları ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanmıştır. Bilgi formu ve ölçeklere vereceğiniz cevaplar sadece bu araştırma için kullanılacaktır. İsim ve soy isminizi yazmanıza gerek yoktur. Bireysel değerlendirme yapılmayacak, verdiğiniz bilgiler ve cevaplar gizli tutulacaktır. Hiçbir ifadenin doğru veya yanlış cevabi yoktur. İfadelere size uygun cevapları veriniz. Lütfen bütün soruları eksiksiz olarak cevaplayınız. Vereceğiniz içten cevaplarla bilimsel bir çalışmaya katkıda bulunacaksınız. Cevaplarınız için şimdiden teşekkür ederim.

İsmail Hakkı GAYRETLİ
Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müzik Öğretmenliği Yüksek Lisans Öğrencisi

Okul Adı : **Sınıf :**	**Doğum tarihi :** **Cinsiyet :**
Kaç kardeşsiniz? **...**	**Anne - Baba** Birlikte / Ayrı
Kiminle yaşıyorsunuz?	
A) Anne/Baba yanı B)Akraba yanı C)Yurt (Kurs) D) Diğer	
Ailenizinekonomik durumu nedir?	
A)(1500 TL -) B)(1500-3000TL) C)(3000-5000TL) D) (5000TL +)	
Anne: Sağ / Vefat etti Öz / Üvey	**BABA:** Sağ / Vefat etti Öz / Üvey
Annenizin eğitim durumu nedir?	
A) Okuryazar değil B) Okuryazar C) İlkokul D) Ortaokul E) Lise F) Üniversite	
Babanızın eğitim durumu nedir?	

A) Okuryazar değil B) Okuryazar C) İlkokul D) Ortaokul E) Lise F) Üniversite
Müzik dersini seviyor musunuz?
A) Evet B) Hayır
Müzik dinler misiniz?
A) Evet B) Hayır
Ne sıklıkla müzik dinlersiniz?
A) Her gün B) İki günde bir C) Haftada üç-dört D) Haftada bir E) Ayda bir F) Hiç
Hiç konsere gittiniz mi?
A) Gittim B) Gitmedim
Okul dışında müzik (Enstrüman,ses) eğitimi alıyor musunuz?
A) Evet B) Hayır
Evinizde herhangi bir müzik aleti var mı?
A) Evet B) Hayır
Ailenizde müzik aleti çalan var mı?
A) Evet B) Hayır
Siz çalgı çalıyor musunuz?
A) Evet B) Hayır
Çalgı çalıyorsanız eğitimini nereden alıyorsunuz?
A) Okul B) Kurs C) Kendim D) Özel ders E) Diğer…
Çalgı çalmıyorsanız herhangi bir çalgı çalmak ister miydiniz?
A) Evet B) Hayır
Yaşadığınız bölgede katılabileceğiniz koro ya da orkestra var mı?
A) Evet B) Hayır
Herhangi bir koroda şarkı söylüyor musunuz?
A) Evet B) Hayır
Herhangi bir orkestrada ya da bir gurupta çalgı çalıyor musunuz?
A) Evet B) Hayır

EK - 2

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçek sosyal beceri düzeyinizi ölçmek amacıyla, günlük yaşantınızda ortaya koyduğunuz sosyal beceri davranışlarını içeren cümlelerden oluşmuştur. Aşağıdaki cümleleri dikkatle okuyunuz. Her bir cümle dört şıktan oluşmaktadır. Okuduğunuz cümle size hiç uygun gelmiyorsa 1'i, size biraz uygun geliyorsa 2'yi, genellikle uygun geliyorsa 3'ü, tamamen uygun geliyorsa 4'ü, işaretleyiniz.

		1 Hiç	2 Bazen	3 Genelde	4 Tamamen
1	Grup içinde konuşmak istediğimde, izin alırım.				
2	Grup içinde rahatlıkla konuşurum.				
3	Sınıfa yeni gelen bir arkadaşın yanına gidip onunla tanışırım.				
4	Hoşlandığım insanlarla yakınlık kurarım.				
5	Arkadaşlarıma beğendiğim özelliklerini söylerim.				
6	Arkadaşlarımın hatalı yönlerini kendilerine söyler ve uyarırım.				
7	Gerektiğinde teşekkür etmeyi ihmal etmem.				
8	Ortamdan ayrılırken "iyi günler" demeyi unutmam.				
9	Grup içinde bir takım görevler alırım.				
10	Kırdığım veya üzdüğüm kişilerin gönlünü alırım.				
11	Derste anlamadığım yerleri öğretmenime sorarım.				
12	Doğru bildiğim konuları her yerde savunurum.				
13	Gördüğüm aksaklıkları ilgili kişilere bildiririm.				
14	Grup içinde yapılacak faaliyetlere ilişkin önerilerde bulunurum.				
15	Problemlerimi kendim halledemediğimde, yardım isterim.				

16	İlgi duyduğum sosyal faaliyetlere katılırım.				
17	Birbirlerini tanımayan arkadaşlarımı tanıştırırım.				
18	Anlatılanları dikkatle dinlerim.				
19	Sınavdan iyi not alan arkadaşlarımı tebrik ederim.				
20	Derslerimi bitirince, eğlenecek bir şeyler bulurum.				

Ek - 3

T.C.
KARASU KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98203778-100-E.24106177
Konu : Tez Anket Oluru

13/12/2018

KAYMAKAMLIK MAKAMINA

İlgi: a) İsmail Hakkı GAYRETLİ'nin 12/12/2018 tarihli dilekçesi
b) Sezi Eratik Ortaokulu Müdürlüğünün 12/12/2018 tarihli ve 23988943 sayılı yazısı.

İsmail Hakkı GAYRETLİ'nin ilgi (a) dilekçesine istinaden, Sezi Eratik Ortaokulu Müdürlüğünün ilgi (b) yazısında belirtilen Müzik Öğretmeni İsmail Hakkı GAYRETLİ' nin "Müzik Etkinliklerine Katılım Durumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezi için gerekli anketin uygulaması, Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ise de;

Makamınızca' da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Çetin TURHAN
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR
<...>
Aziz MERCAN
Kaymakam

İlgi:
İlgi Yazı ve Dilekçe (5 Sayfa)

Karasu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
İncilli Mah. Plaj Cad. Hükümet Konağı Kat:5
Karasu/Sakarya

Ayrıntılı bilgi için: Serkan SAR Memur
Telefon: (0 264) 718 11 26 - 718 11 42
Faks: (0 264) 718 11 27

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 274a-fe03-31d9-9e07-1d4e kodu ile teyit edilebilir.

Ek - 4

T.C.
KARASU KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı :98203778-100-E.24117724
Konu: Tez Anket Oluru

14.12.2018

SEZİ ERATİK ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 12/12/2018 tarihli ve 23988943 sayılı yazınız.
b) 13/12/2018 tarihli ve 24106177 sayılı Kaymakamlık Olur yazısı.

Okulunuz ilgi (a) yazısında belirtilen Müzik Öğretmeni İsmail Hakkı GAYRETLİ' nin "Müzik Etkinliklerine Katılım Durumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezi için gerekli anketin uygulaması ile ilgili ilgi (b) Kaymakamlık Olur yazısı ekte gönderilimiştir.
Gereğini rica ederim.

Fikret GÜLDEMİR
Şube Müdürü

Ek:
Kaymakamlık Olur yazısı.

Karasu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
İncilli Mah. Plaj Cad. Hükümet Konağı Kat:5
Karasu/Sakarya
karasu54@meb.gov.tr http://karasu.meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Serkan SAR Memur
Telefon: (0 264) 718 11 26 – 718 11 42
Faks: (0 264) 718 11 27

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 726b-ee88-3e4c-bac2-bd46 kodu ile teyit edilebilir.